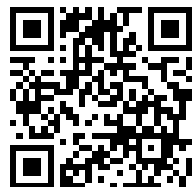

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

The image shows the front cover of an antique book. The cover is decorated with marbled paper. A vertical strip of dark red and blue marbled paper runs down the left side, serving as the spine. The rest of the cover is covered in a pattern of repeating, overlapping, teardrop-shaped motifs in shades of red, yellow, and blue on a light greyish-blue background. In the center of the cover is a rectangular label with a blue double-line border. The label contains handwritten text in dark ink.

M. G.
7/6
Nov. 3777

Handwritten text, possibly a signature or date, located in the top left corner.

Bibliotheek Universiteit van Amsterdam

01 2685 7531

Aurélien Gillès (auteur)
Bibliothèque de la Ville de Paris

B R I E F
VAN
PETRUS CAMPER,
AAN DEN HEER
DAVID VAN GESSCHER.

NEDERL. MAATSCHAPPIJ
TER BEVORDERING DER
GENEESKUNST

B R I E F

VAN

P E T R U S C A M P E R ,

*A. L. M. Phil. & Med. Dr. Anat. Chirurg. &
Botan. Profesfor aan de Hooge School te
Groningen. enz. enz. enz.*

AAN DEN HEERE

D A V I D V A N G E S S C H E R ,

*Beroemd Heelmeester te Amsterdam; Lid van de
Hollandsche en Zeeuwfche Maatschappyen
der Weetenfchappen, enz.*

O V E R

HET VOORDEEL DER DOORSNEEDE VAN DE SCHAAMBEEN-
DEREN, OM, MET BEHOUD VAN HET LEVEN BEIDE
VAN MOEDER EN KIND, MOEIJELYK GEKLEMDE HOOF-
DEN TE REDDEN: EN DE KEIZERLYKE SNEE-
DE, OF DEN HAAK, TE VERMYDEN.

Myn Heer!

IN het laatst van Augustus des voorleden jaars vond ik my vereerd met uwe allervriendelykste Letteren, verzeld met verscheidene Aanmerkingen, welke men gemaakt hadde op myne voorftelling om op eene ter dood verweezene Vrouwe de proef te neemen, of men met veiligheid de fchaambeenderen in het kraakbeen zoude konnen doorsnyden, met hoope van eene volkoomene geneezing, zonder nablyvende mankheid, of zwakte in de heupen: gelyk my zulks de ondervinding in een jong Varken geleerd hadde?

Eene proef, welke alleenlyk met dit heilzaam oogmerk geopperd was, om dezelve, indien ze gunftig bevonden wierdt, op zulke kraamende Vrouwen toe te passen, in welker moeijelyk geval, de Keizerlyke Sneede, zoo gevaar-

A 3

lyk

lyk voor de moeder, of de haak, volstrekt doodelyk voor het kind, vereischt wierdt.

Zommige der tegenwerpingen waren zekerlyk niet geheel en al zonder drift; liefst echter schryve ik dezelve toe aan eenen yver om 'er de oplossing van gewaar te worden.

Gy verwondert U dat zommigen myne voorstelling ongerymd hielden. Maar, waarom bid ik U, mogt men dit niet doen? Daar dezelve in het begin, als dwaas, verworpen wierdt by dat beroemd en uitmuntend gezelschap van Heelmeesters, die de Koninglyke Academie te Parys uitmaaken.

Alle nieuwigheden baaren vooroordeel, en dat vooroordeel werkt te sterker, wanneer 'er afgunst, de gezellinne van verdiensten, by komt.

Het zal U, die slegts voorloopig van myn voorneemen verwittigd was, niet onaangenaam zyn, van naby en in het breede onderrigt te worden, wat rede ik gehad hebbe tot het doen van dit zo vreemd schynend verzoek. Gy zult 'er uit leeren dat myne poogingen, offchoon als nog niet geslaagd, echter van het uiterste gewigt zyn, zoo voor het menschelyk geslacht in het algemeen, als voor onze Vrouwen en Kinderen in het byzonder. Gy zult 'er tefens uit zien, dat zyne Doorluchtigste Hoogheid, onze Erfstadhouders, altoos waakzaam voor het welzyn der gelukkige Inwoonders van Nederland, myne voorstelling op de altherenschfte wyze heeft gelieven te beschouwen.

Eene ondervinding van vyf en twintig jaaren heeft my overtuigd, dat veele van onze Vrouwen moeijelyk baaren, en mischien moeijelyker dan voorheen; althans de konst komt dagelyks meer en meer te pasfe; en men verneemt zulks niet alleen in ons Land, maar ook in dat van onze nabuuren, de Engelschen en Franschen, offchoon dezelve hooger grond, beter lucht, en gunstiger maakzel en gestellen hebben.

Dat evenwel niet alle Vrouwen, uit eene volstreckte noodzaakelykheid, moeijelyk baaren blykt uit die van Africa, van America, en zelfs van het grootste gedeelte van Asia; deeze immers, het zy om de nog warmer lucht, het zy om dat haare leest door naauwe klederen niet bedorven wordt, kraamen zeer gelukkig; en wel zoodanig, dat zy daags daar naa wederom in staat zyn haare huisfelyke bezigheden waar te neemen. De schrandere RUSSELL (a) beschouwt,

(a) *Descript. of the city of Aleppo.* p. 79.

schouwt, behalven de opgenoemde omstandigheden, het gebruik der baden in Aleppo, als hulpoorzaaken van deezen zegen. *De allertederste Vrouwen*, zegt hy, *bouden zelden langer dan 10 of 12 dagen baare kamer, en die der Dorpen verrijgen meest al des anderen daags baaren gewoonen arbeid!*

Wy leeren ook uit het antwoord van SIPHRA en PUA aan PHARAO (a) dat de Hebreewinnen veel gelukkiger kraamden, dan de Egyptische Vrouwen. De geschiktheid des lichaams en levensaart schynen 'er veel aan toe te brengen. Ik kan nogthans my niet wel met den grooten HALLER (b) hier in vereenigen, dat ook onze Vrouwen dit zelfde zouden kunnen doen; indien zy zig even als de Inwoonderessen van Africa, America, Lapland enz. gewenden, om de aankoomende en ligte smerten van het baaren te veragten, en alleen die weën vierden, welke het Kind gelukkigst voortzetten konden.

Men moet in der daad weinige verlossingen bygewoond hebben, om dit zo algemeen te stellen: het is wel waar, dat ongehuwde, dikwerf in het geheim baarende, ongelooftyke krachten toonen; dog hier is schaamte, angst en vrees van ontdekt te worden, het beweegrad van dat bovenmenschelyk vermogen. Even als wy ondervinden dat gevangenen, aangemoedigd door de vlejende hoopes van vryheid, en het ontkoomen van eene welverdiende straffe, door zulke gaten kruipen, door welken men niemand, zelfs met geen geweld, dwingen zoude!

HALLER, om den draad weder te hervatten, merkt evenwel uit andere Reisbeschryvers op, dat de Vrouwen in Ysland niet ligter baaren dan in Denemarken, en dat de Kuirskiers met veel smert haare Kinderen ter Wereld brengen (c).

Onze Vrouwen, voornaamelyk die lang van leest zyn, en ingevallene lendenen hebben, baaren moeilijker dan de kleine, offchoon het wel eens omgekeerd waar is: veel immers hangt zulks af van de grootheid der kinderhoofden. In het algemeen meene ik rede te hebben om te gelooven, dat de lange keurslyven de jonge en tedere Meisjes al vroeg het ligchaam bederven, en het beengestel, dat is het bekken, vernauwen. De lucht, het voedzel, gewoonten van zitten (d) enz. alles te zamen genoomen kan 'er mede invloed in hebben.

Mis-

(a) *Exod. I. vs. 19.* (b) *Elem. Phys. Tom. VIII. p. 433.*

(c) *ibid. p. 434.*

(d) De Kinderen van ryke lieden worden nog klein zynde op ho-

Misfchien weeten wy thans meerder van naby, wat 'er by de Vrouwen omgaat, zedert zo veele fatzoenelyke Mannen, zoo veele braave Heelmeesters, en Geneesheeren, zelfs Hoogleeraaren zig een eer rekenen de Vrouwen in moeiljyke baaringen by te staan. Te voren waren 'er weinigen, en slegts in de groote Steden eenigen, die dit werk verrigteden; men hieldt alles geheim, de manier van bystaan zoo wel, als de gevolgen! Op het platte land, gelyk als nog op veele plaatsen, wierpen zig onkundigen op, en beoogden meerder hun gewin, dan het nut der beklaagenswaardige Vrouwen.

De vorderingen, van alle kanten door deeze gunstige omkeering gemaakt, doen ons meer en meer oplettende zyn, en wy hebben zedert kort geleerd, den uitsteekenden Tang van SMELLIE, en den hefboom van ROONHUIZEN, te gebruiken. Ik zal niet te groot een ophef maaken, wanneer ik stelle, dat wy thans 7 der Kinderen levendig, en ongeschonden doen gebooren worden, die te voren door het openen van het hoofd, of door den haak, sneuvelden. Zoo gemeen was dit doodelyk werktuig nog voor 25 jaaren in ons Gemeenebest!

Met dit alles evenwel doen 'er zig nog gevallen op, daar men geene van die prysfelyke werktuigen kan bezigen: daar men, zal de Vrouwe niet onverlost, en dus met haar Kind, sterven, volstrekt nodig heeft den haak te gebruiken, of het Kinds hoofd op een of andere wyze verminderd voort te brengen, om ten minsten de Moeder te behouden; of, men moet de Keizerlyke Sneede doen, die, schoon in weinige gevallen volstrekt noodzaakelyk, verschrikkelyk en allergevaarlykst is voor de Moeder. Ik behoeve my hier over niet breeder uit te laten, ik wyze U naar myne Verhandelingen by de tweede uitgaave van MAURICEAU gevoegd, in welke bl. 37. dit Stuk door my wydloopig beredeneerd is.

Eenige enkele, schoon zeer weinige, reizen ben ik verplicht geweest den haak te gebruiken, dog nooit herdenke ik,

ge stoelen gezet, en geleerd recht op te zitten; waar door de ruggraat meer invalt, en de lendenen dieper in het bekken zinken, en het bekken vernauwen. De Boerinnen, en de Armen in de Steden, ziten jong en oud altoos op zeer laage stoelen, en met een krommen rug, waarfchynelyk is daarom het bekken wyder. Die van Afie en Africa, als mede alle de Wilden van America, aan geene stoelen gewoon, hebben misfchien daarom wyder bekken,

ik, zonder ontroering, het onaangenaame van zulk eene omstandigheid; ofschoon myn geweeten zig in alle opzigten vry kent van hier in immer roekeloos geweest te zyn. Verwonder U dan niet Myn Heer! dat ik dagelyks denke, en my beyyere, om, ware het mogelijk, een zeker middel uit te vinden; ten einde zoo wel het vermorzelen van het hoofd, door den haak, als de Keizerlyke Sneede, te ontgaan.

Voor meer dan twaalf jaaren heb ik reeds opgemerkt, dat de doorfnyding der schaambeenderen eene zeer groote ruimte gaf aan het bekken. In de eerste Verhandeling voor MAURICEAU, in den jaare 1759 door my uitgegeeven, heb ik dit bl. 6. te berde gebragt: maar nooit, verklaare ik, is in myne gedagte opgekoomen, om dit ten nutte te maaken, ofschoon my de Natuur zelve den weg wees door het losmaaken en vaneenzonderen der schaambeenderen in byna alle moeijelyke baaringen; daar wy in het vervolg nog iets van melden zullen.

Terwyl my dagelyks meer en meer geklemde hoofden voorkwamen, en ik dikwyls den Tang van SMELLIE niet naar genoeg konde bezigen, maar door geduurige oefening op doode Vrouwen den hefboom van ROONHUIZEN gemakkelijker, en dus in geklemde hoofden meerder, en spoediger, gebruikte, hoopte ik nimmer zulke gevallen te zullen ontmoeten, die beide onnut maakten; of ik zoude een middel vinden, welke my alle vrees van misdoen benam, en veilig deedt werken.

Terwyl ik myne gedagten hier over dikwerf affloofde, ontving ik van mynen waarden Vriend den Hooggel. Heere LOUIS, *Profesf. Royal. & Secretaire Perpetuel de l'Acad. R. de Cbir. &c. &c. &c.* te Parys, eenen Brief, geschreeven den 9 Maart 1769; waar in zyn Ed. my de eer deedt de volgende nieuwicheden mede te deelen.

A L'academie de Cbirurgie nous discutons presentement L'operation Cefarienne: il en a été faite deux l'année derniere. L'une avec succès & l'on a tiré deux Enfans. L'autre femme est morte le 3me Jour. J'ai assisté à l'ouverture du cadavre. Je ne scais comment on avoit précédé à la section de la matrice: mais elle étoit demicirculaire sur le baut de l'organe, & une portion de l'ileon s'y est enclavée. Il y a bien des observations à faire a ce sujet.

Dans la femme qui a survécu on a fait des points de suture à l'abdomen, & ils ont attiré des accidens. On a voulu s'en dispenser dans l'autre, il n'est pas survenu la moindre inflammation aux levres de la playe, & elle ne s'est point agglutinée. En sorte que la veille de la mort, le Cbirurgien voyant cette

femme dans des souffrances de colique, desfit les languettes agglutinatives, & les intestins faisoient borse hors de la playe.

Un autre jeune Chirurgien a proposé d'éviter l'opération Césarienne dans le cas où on la croit indispensable, par rapport à l'étroitesse des os du bassin; & il y supplée par la section du cartilage de l'os pubis. Ceci n'est qu'un projet, que l'Académie a trouvé extraordinaire.

L'auteur voudroit qu'on en fit l'essay sur une femme condamnée à la mort, à qui l'on accorderoit sa grace en se soumettant à la division des os pubis: on sçauroit si la glutination pourroit s'en faire, & si la femme en resteroit estropiée ou non. Il se promet plus d'avantages qu'il se pourroit vraisemblablement en retirer, & il n'a pas assez estimé les dangers &c.

Het welke ik dus overzet:

„ Wy hebben thans in de Academie de Keizerlyke Sneede tot onderwerp van onze beschouwing. Twee zyn 'er gedaan in het voorledene jaar, de eene met een goeden uitslag, en men heeft 'er twee Kinderen door verlost. De andere Vrouw is gestorven den derden dag. Ik ben by de opening tegenwoordig geweest: dog weet niet hoe men met de Sneede van den Lyfmoeder gehandeld heeft; maar zy is van de gedaante eens halven cirkels in het opperste van dat ingewand, en een gedeelte van het dunne gedarmte was 'er in beklemd. Daar zyn veele Aanmerkingen te maaken op dit stuk.

„ In de Vrouwe, die in het leven gebleeven is, heeft men den buik met hechtingen vereenigd; dog deeze hebben toevallen veroorzaakt. Men heeft 'er zig van gewagt by de andere: daar is geene ontsteeking by de wond gekoomen, ook is zy niet geslooten geweest. Zoo dat 's morgens voor den dood dier Vrouwe, de Heelmeester, ziende dat zy zwaare kolykpynen hadde, de hechtepleisters losmaakte; en de ingewanden puilden buiten de wond uit.

„ Een ander jong Heelmeester heeft eene voorstelling gedaan om de Keizerlyke Sneede te ontwyken, in dat geval zelfs daar men haar om de naauwheid van het bekken onvermydelyk acht. En hy wil haar voorkoomen door eene doorfnydinge van het kraakbeen der schaambeenderen: dog dit is flegts een voorstel, 't welke de Academie zeer zonderling gevonden heeft.

„ De uitvinder wilde, dat men een proef neemen zoude op eene die ter dood veroordeeld was, welke men vergiftenis

fenis zoude toestaan, als zy zig daar aan wilde onderwerpen. Op deeze wyze zoude men kunnen weeten, of de zaamgroeiing wel zoude geschieden, en of de Vrouwe niet al haar leven lang verminkt zoude blyven. Hy belooft zig meerdere voordeelen dan hy 'er waarfchynelyk door verkrygen zoude, en hy berekent niet genoeg alle de gevaaren".

Zeer getroffen door de gedagten van den jongen Heelmeester, stelde ik my oogenblikkelyk voor, 't gene ik zoo dikwerf op het doorsnyden der Schaambeenderen in de Lyken had zien volgen: ik voegde 'er by de aanmerkelyke loswordingen der Schaambeenderen, en der Darmbeenderen van het Heiligbeen in zeer veele verlosfingen: ik verbeeldde my hoe op de vereeniging der Schaambeenderen niets lag dan vet en een gedeelte van de *Clitoris*, die, vry los gehecht, zydewaarts kon gebragt worden: hoe gering de bloeding zyn zoude, enz. Ik zou den Uitvinder van vreugde wel omhelsd hebben, indien hy my zelf dat uitmuntend denkbeeld hadde medegedeeld! Dus dagt my konde men de Noodlydenden met zekerheid verlossen, indien slegts de proeven beantwoordden.

Zelf gezegend zynde met kinderen, die reeds groot zyn, konde ik weinig eigenbelang hebben, in de nutheid van die vinding, indien het God behaagen mogte dezelve te zegenen. Niets dan de hulpe van anderen, het algemeen nut, het welzyn myner Medeburgenen konde my die vreugde doen gevoelen, die zoo eigen is aan de zulken, welker hart getroffen wordt door een waar medelyden. Zedert twintig jaaren alle betaaling, zelfs geschenken, een uitgezonderd, wegens het verlossen van Baarende Vrouwen, ook van de Rykste hebbende van de hand gewezen, wat konde ik, bid ik U, beoogen in die verrukking, dan anderen dienst te doen? Stel dat 'er, de dorst naar Roem bykwam, zal men het berispelyk, zal men het zondig stellen, dat ik, door zulk een prysfelyken yver gedreeven, streefde naar den onsterfelyken naam van in myn beroep een der grootfte dienften aan het menschelyk geslacht gedaan te hebben?

Ik stapte hier van af om ter zaake te koomen, en U medetedeelen, hoe de proef op het Varken genoomen is: welke op doode Vrouwen gedaan zyn, en met welken uitflag; en eindelyk, welk een woordelyk opstel en verzoek ik aan de Provinciaale en Hooge Justitie-kamer van Stad en Lande gedaan hebbe.

De

De Biggen best geschikt vindende om myne dringende nieuwsgierigheid te voldoen, liet ik eene in het begin van Juny 1769 koopen en slachten, om eerst in een dood Dier te onderzoeken, hoe de bewerking in een levend best gedaan diende te worden. De Heer MUNNIKS, wiens hand ik tot het doen van dergelyke Proeven met eenen ongemeenen uitflag gevormd hadde, was my hier in behulpzaam.

Eer ik tot de Sneede overging, bedagt ik eerst een bekwam verband, en vond daar toe eene *funda* of slingerverband meest voldoende: twee hoofden konden kringwyze om de heupen gebonden worden: twee onder de Ysbeenderen, of Ischia, om het afglyden te beletten, en evenwel den afgang niet hinderlyk te zyn.

Vervolgens deed ik de Doorfneede, zonder iet anders, dan vel en vet, te kwetzen, en het kraakbeen: eindelyk, ik zonderde de Schaambeenderen zoo verre van een, dat ik 'er een vinger konde inleggen.

Deeze bewerking gemakkelyk genoeg gevonden hebbende, deed ik een ander Varken koopen, en den 8 Juny daar aan volgende was de bestemde tyd, om, buiten de Stad op de Plaats van *B. Woldering*, een welgesteld Vleeschhouwer deezer Stede, op deeze levendige Bigge de doorfnyding te doen.

Ik hadde, behalven den Heere Dr. ws. MUNNIKS, (thans Profesfor in de Ontleed- en Heelkunde te Groningen,) nog tot hulp verzogt den Heere ALLARDI, (nu Med. Doct.) een Jongman van groote verwagting, die lang myn Ontleedschool bygewoond, en zig eene buiten gemeene handigheid verworven hadt. Een zaake van gewigt voorvallende, welke myne tegenwoordigheid elders vereischte, wierd ik verplicht die bewerking aan beide die Heeren over te geven: welke, volgens myne onderrigting, alles sfiptelyk uitvoerden: snydende niet alleen het kraakbeen door, maar zonderende de Schaambeenderen zoo verre van een, dat zy 'er eenen vinger tusschen in bragten. Daar ontlastte zig naauwlyks meer dan een lepel bloeds: het Dier spartelde geweldig, zoo dat het aanleggen van het verband moeijelyk wierdt; te meer, om dat zy, vreezende voor toevallen, het Beest niet te veel vergen wilden.

Zoo draa alles gedaan, en het Dier aan zig zelve overgelaaten was, konde het nog loopen, nog staan; en liggende, was het zeer onrustig. Het wierdt onderwylen wel gekoesterd, dog at den volgenden dag zeer weinig.

Men hadt op de wond niets gelegd; maar *B. Woldering*,
vondt

vondt 's anderen daags goed dezelve een weinig toe te naaijen, 't gene geen hinder deedt. De uitslag was zoo gunstigt, dat hy my den 16 Juny, en dus agt dagen naa de Operatie, deeze tyding zondt. „ Myn Heer! Ik laat UE. weeten, als dat het Varken weer hersteld is, en kan weer goed loopen, en wil goed eeten en drinken, als van te voren, enz.

Ik liet dit Beest voor myne rekening vet maaken, 't welk zeer wel besloeg; in het laatst van November in de Stad gebragt zynde, wierdt het geslacht; dood en gezuiverd zynde, vond ik het wondteken nog zichtbaar, de teeldeen wel gesteld, en, het vel geopend zynde, de spieren natuurlyk. Ik zaagde vervolgens het geheele Schaambeentot midden in de *Acetabula* weg, en ontleedde het in tegenwoordigheid myner Studenten. De *Adductores*, de *Graciles* enz. waren in het geheel niet verward, nog ergens aangedaan; alleen is het flinker Schaambeent een weinig hooger dan het rechter, 't welke aan den voorkant eenigzints verwasfen is: dog van binnen is alles effen en glad; ook is de *Synchondrosis*, of het kraakbeen gebleeven; maar loopt niet recht. Ik bewaare dit stuk in myn Cabinet, en weigere het niemand, die lust tot onderzoek heeft, te zien. De ongelyke aaneengroeiing der Schaambeenderen, veroorzaakt door de moeijelykheid om dit Dier stil te houden, is teffens een overtuigend bewys, dat dezelve wel degeelyk vaneen gezonderd geweest zyn.

Zie daar de eerfte proef genoomen op een levendig schepzel, en wel op het tederste! en eene geneezing, volkomen geworden in agt dagen tyds! in een Dier 't welke onhandelbaar is, en de morsigheid bemint!

Aangemoedigd door deezen uitslag, begon ik, zo dra de gelegenheid zig opdeedt, proeven te doen op doode Vrouwen lighaamen.

Den 23 December des zelfden Jaars heb ik in het *Theatrum Anatomicum*, voor myne Toehoorders, op dat zy ooggetuigen zyn zouden van deeze gewigtige proeven, op een zeer oud Vrouwen lighaam, met uitgetrekte beenen op den rug liggende, door middel van een middelmaatig mes, het vet van het schaambeent doorgesneeden tot op het kraakbeen: terwyl ik de *Clitoris* naar den flinker kant zydelings schoof, snydende dus het oppergedeelte der Lippen van het schaamdeel teffens door.

Daar naa sneed ik, gelyk dit gemeenlyk altoos gelukt, het kraakbeen voorzigtig door van boven naar beneden,
tot

tot dat het geheel los was : zonder de blaas , waterweg , of deszelfs spier te kwetzen.

Zoo dra dit gedaan was , verwydde ik de Schaambeenderen , 't welk zeer ligt geschiedde ; dog toen stondt het rechter gedeelte , of *crus* van de *clitoris* , sterk gespannen , en boodt veel tegenstand.

By voorraad had ik , door onzen beroemden Groninger Konstenaar KUYPERS , eenen ronden , welpasfenden koperen beugel laten maaken , om , door graaden , die 'er op getekend waren , de verwyding te meeten ; dog die manier voldeedt my niet : ik nam den beugel weg , en verwydde de dyen van elkander , waar door de schaambeenderen van zelven zig zoldanig vaneen zonderden , dat het bekken $\frac{1}{2}$ duim over kruis wyder wierdt dan te voren. De hand gleed nu zeer ligt in het bekken , 't gene voor deeze bewerking volstrekt onmogelyk was.

Den 25 December bragt ik een dubbelden koord om het bekken , en bondt de beide Schaambeenderen zeer dicht en vast tot elkanderen. Vervolgens het lighaam , gelyk als men by baarende Vrouwen gewoon is , gelegd hebbende , bragt ik , naa dat de Lyfmoeder en Schede weg genomen waren , een dood kind , reets eenige dagen gebooren geweest zynde , met het hoofd in het bekken , plaatste het in de natuurlyke klemming , en bragt het door den hefboom van ROONHUYZEN met groote moeite uit het bekken : ten bewyze dat het bekken , met betrekking tot het kinds-hoofd , zeer naauw was.

Daar naa maakte ik de koorden los , waar door de Schaambeenderen zeer wyd gaapten , zonder dat het eene gedeelte van de *Clitoris* brak , of meerder rekte. Toen konde ik met beide de handen , zydelings langs het hoofd geplaatst , het zelve zeer ligt voort haalen.

Deeze uitwerking gaf my een zeer groot genoeg , en wakkerde de lust op om deeze Proeven nog verder te yervolgen.

Deeze proefverlossing , als ik haar zoo noemen mag , gedaan zynde , strekte ik de beenen weder uit , en bond de knien tot een : als wanneer de doorgesneedene einden der Schaambeenderen elkanderen volmaakt raakten.

Ik oordeelde , dat men , ingevalle dit op een levendig Mensch zoude geschieden , eenen staalen rondloopenden beugel , van voren open , zoude moeten laten maaken ; even als men in dubbelde Breuken wel gebruikt , maar zonder

der

der plaaften, met dit byvoegzel, dat de einden buitenwaarts geboogen ter lengte van twee vingeren, de eene den gesp, de andere den riem bevatte, om niet alleen styf toe getrokken te kunnen worden, maar teffens ver genoeg van de wond af te staan, om die met gemak te kunnen verbinden.

By deeze eerste Proef, moet ik nog deeze opmerking voegen, dat de darmbeenderen mede los wierden van het Heiligbeen, en dat dit met kraaking verzeld was, zonder dat nogthans de binnenste banden braken.

Den 8 April 1770 begon ik de tweede Proef, in eene verstorvene Kraamvrouw, op de volgende wyze. Ik leidde het lighaam, naar gewoonte, op den rug en recht uitgestrekt op de tafel. De *Clitoris* rees zeer hoog op langs het kraakbeen der schaambeenderen; dog liet zig zeer ligt ter flinker zyde schuiven. Dit gedaan zynde sneed ik met een middelmaatig mesje, veel ligter dan in het voorige, de schaambeenderen van een.

Eerst sneed ik, van boven naar beneden, het kraakbeen door, vervolgens den band welke in de holle bogt der schaambeenderen ligt, zonder den waterweg of deszelfs spier te beledigen.

Ik ligtte nu de beenen op, en bragt ze van een, even als men by kraamende Vrouwen gewoon is: toen gaapten de schaambeenderen zoo wyd van een, dat ik 'er twee vingeren in leggen konde. Zy lieten nog eene grootere verwyding toe, zonder dat 'er kraaking gehoord wierdt tusfchen de darmbeenderen en het heiligbeen; waarfchynelyk, om dat ook deeze banden los geworden waren, gelyk niet onwaarfchynelyk in alle natuurlyke verlosfingen, volgens de ondervinding der ervaarenfte Ontleeders, gebeurt. In het oude lighaam daar en tegen kraakten deeze beenderen terftond, gelyk wy reeds aangetekend hebben.

Wanneer nu deeze schaambeenderen geweldig gaapten, stondt de fluitfpier des waterwegs wel zeer gespannen, maar fcheurde niet. Ook liet de *Clitoris* grooter uitrekking toe dan in het voorige lighaam.

Ik behoef UE. hier niet te herhaalen, hoe ligt men een eerstgebooren Kindshoofd hier door met de hand bragt: de verwyding veel grooter zynde dan in de eerste proef, befloeg dit ook te gelukkiger: zoo zelfs, dat het met ééne hand gefchieden konde!

Als ik de beenen van dit lichaam uitftekte, bleef de sneede in het kraakbeen gemaakt, evenwel, gaapten: zoo dat

dat ik verplicht was zydelings onder de billen schuinsche blokjes te leggen, waar op terstond de wond geheel sloot. De rede hier van was het Heiligbeen, 't welk wat sterker agterwaarts tuitstak: in een bed, voor al, wanneer men den reeds beschreeven beugel omdeedt, konde dit volstrekt niet gebeuren, maar zoude hier door te eenemaal voorgekomen worden.

De gelukkige proef op het Varken genoomen, en de veel beloovende Proefneemingen op doode Vrouwen herhaald, deeden my vierig verlangen naar eene gelegenheid, om dit op eene levendige Vrouwe ter uitvoer te brengen. Onbegrypelyk immers is de drift en yver van iemand, die op verbetering van Konsten denkt, voor al, wanneer dezelve zoo groot een voordeel als deeze aan het Menschdom belooft!

Ten gelyken tyde zat by den Hove van Justitie een jong Vrouwsperfoon op den hals gevangen wegens kindermoord. Het gevoelen van den schranderen DIDEROT (a), dat een ter dood veroordeelde, in een diergelyk geval, meer dienst doen kon aan de Maatschappye dan door op het Schavot te sterven, vermeerderde myne verlangens: de verwagting teffens van 's Prinzen doorzigt en goedheid deedt my alles hoopen: ik vleidde my met een gunstig verlof, indien de aart en zwaarheid der misdaad het toelieten. Vernoomen hebbende dat de Ouders der gevangene en veroordeelde, Pardon, of remisie, aan Zyne D. H. gevraagd hadden, besloot ik, in hoope van hier door geene Ongenade te verdienen, de volgende *Memorie* aan de Heeren Hoofdmannen van de Hooge Provintiaale Justitie-kamer aan te bieden.

Edele Mogende Heeren!

In het zekere onderrigt zynde, dat eene *Siertje Jacobs*, wegens gepleegde Kindermoord, in het Hooge Provintiaale Gerichtshof op den hals gevangen zit, en volgens de Landswetten veroordeeld is te moeten sterven; en dat de Ouders van deeze ongelukkige zig tot Zyne D. Hoogheid ootmoedig gewend hebben, om genadige remisie of Pardon voor hunne Dogter: zoo heb ik de vryheid wel durven neemen, om, met alle verschuldigde eerbied, de gunstige voorspraake van Uwe Edel Mog. by Zyne D. Hoogheid voor die ongelukkige af te smeeken: onder de-

(a) ENCYCLOPEDIE, ou *Dict. Raison. des Sciences &c.* p. 410. vol. I.

ze voorwaarde, dat de Gevangene moeste ondergaan eene der allergevigtigste Proeven voor het Menschelyk geslacht, welke teffens, zooverre het my toefchynt, met geen levensgevaar zoude gepaard gaan. Beloovende dezelve met eigene handen, en met alle mogelyke voorzigtigheid, te zullen uitvoeren, en teffens, zoo veel in myn vermogen is, voor alle onverhoopte toevallen te zullen waaken, en voor haare herftellinge zorge te draagen.

De redenen, welke my tot dit zonderling bestaan aanmoedigen, zullen, vleie ik my, de goedkeuring van Uw Ed. Mog. wegdraagen.

Het kan Uw Ed. Mog. als Mannen van Ervaarenis en Jaaren niet onbekend zyn, hoe de verlossingen van kinderen door verkeerde liggingen, of disproportien, voornamelyk omtrent de hoofden, zomwylen volstrekt onmogelyk zyn, ten ware men het kindshoofd, het mag leeven of dood zyn, met een kwetzend werktuig opene, de hersenen ontlaste, en het dus verminderd met den haak voortbrengre: of wel het lighaam, en de baarmoeder der ongelukkige Vrouwe, openfnyde, en als dan het Kind, door deeze wond, doe gebooren worden.

Uw Ed. Mog. zien ligtelyk, dat de eerste manier volstrekt doodelyk zyn moet voor het onnoozele kind; maar dat zy nogthans in staat is in het leven te behouden de Moeder, die, naar myn oordeel, in dit gewigtig geval, daar een van beide het leven schynt te moeten verliezen, als de voornaamste behoort gefpaard te worden. Te meer, dewyl de Moeder te gelyk met zoo veel omzigtigheid behandeld kan worden, van in het vervolg bezwangerd voorspoedig te kunnen baaren, gelyk door de ondervinding zeer dikwyls is bevestigd.

De tweede manier, Edel Mog. Heeren! is niet alleen de allereisfelykfte, en teffens de allergevaarlykfte voor de Moeder, maar te gelyk zeer twyfelachtig voor het kind: ja zelfs geheel en al onzeker voor beide. Om dat, het hoofd geklemd zynde, niemand, hoe kundig hy ook zyn moge, in den beginne ontdekken kan of het kind leeft, dan niet? Was het dood, zoo mogt men den haak gebruiken: maar, in de onzekerheid daar van, Ed. Mog. Heeren! wie zal, zoo hy eenig geweeten en kundigheid bezit, de beklagenswaardige Moeder aan die deerlyke Operatie bloot stellen? Het is wel waar, dat de Keizerlyke Sneede enkele maalen gelukt is, jaa zelfs dat de Moeder niet eens, maar verscheidene keeren naa elkander, door dezelve behouden

B

is;

is; maar het is ook teffens zeker, dat verre weg de grootste menigte met elendige toevallen gestorven is.

Durft de Vroedmeester, om zyn eigen naams wille, tot deeze, inderdaad zoo wreede en schrikkelijke, Operatie niet over gaan, of, kwanfuis om zyn geweetens wille, den doodelyken haak niet gebruiken, wat dan? Zoo sterft de ongelukkige Moeder, naa veele uren, zelfs dagen agter een, vergeefsch gepynigd te zyn, met het volle lighaam, en wordt het Graf van haar kind! Terwyl de overblyvende Man, dikwyls Vader van meerdere kinderen, zyne dierbaare wederhelft met haare Vrucht verliest, en, naa zoo veele akelige toevallen van pyn, smert, benaauwdheid, van te leur gestelde verwagting en wanhoop gezien te hebben, zig met zyne kinderen, van eene tedere Moeder beroofd, in de uiterste rouwe gedompeld vindt.

Onderwylen is 'er, Edelmogende Heeren! tot nog toe geen ander middel bekend, ten minsten niet onderzocht: de Heelmeesters, hoe gaarne zy ook hunne konst trachten uit te breiden tot nut van het Menschdom, worden te rug gehouden door vreeze; zy volgen den weg van staatkundige voorzigtigheid, en durven niets nieuws onderneemen; ook is het niet geoorloofd het leven, of de gezondheid van eene Vrouwe, te waagen, schoon in een nypend geval, wanneer 'er geene voorbeelden zyn, die de wyze van hun doen wettigen. De Konst blyft derhalven onvolkoomen, en deeze glimpende bescheidenheid, en schoonschynende menschenliefde, kost onderwylen het leven aan verscheidene zoo Moeders als Kinderen; en wordt inderdaad de allerverschrikkelykste wreedheid!

Niets blyft 'er dan over, Edelmogende Heeren! dan, op ter dood verweezene Vrouwen, dusdanige proeven in het werk te stellen. Het is ook niet zonder voorbeeld, dat sehrandere Vorsten denzulken het leven schonken, welke, naa eene Proef-operatie ondergaan te hebben, door de zorge en vlyt der Geneesheeren hersteld geworden waren. *Lodewyk de XI* (a) gedoogde, op het aanstaan der Parysche Geneesheeren en Heelmeesters, dat men op eenen *Franc Archier*, die ter dood veroordeeld was, de konst om Steen te shyden oeffende: waar van hy nogthans binnen 15 dagen herstelde, en, behalven met het leven, nog met geld beschonken wierdt. Deeze Koning heeft de eere, dat die Konstbewerking door zyn doorzigt niet-alleen in zwang

ge-

(a) ENCYCLOPÉDIE, ib. p. 410.

gebragt is, maar aan duizenden in Europa het leven behouden heeft.

De Inenting der Kinderpokjes, welke gezegende uitwerkingen veelen van Uwe Ed. Mog. in hunne dierbaarste panden ondervonden hebben, is allereerst te Londen met toefstemminge des Konings, den 9 Aug. 1721, op zes ter dood verweezene, drie Mannen, en drie Vrouwen beproefd, welke allen, den 6 September daar aan volgende, volkoomen hersteld uit de gevangenisfe op vrye voeten gesteld wierden. Dit verstandig gedrag des Konings, hoe veele duizenden braave en deugdzaame menschen heeft het niet in het leven behouden, en voor veelerleie ongelukkige toevallen bewaard?

Zulke voorbeelden zyn het, Edelmogende Heeren! welke my verftouten een dergelyke gunst van Uwe Edelmoedigheden, voor het menschelyk geslacht, te smeeken.

Myn bestaan in deezen is nogthans niet roekeloos geweest, en myne verwagting is niet ontbloot van eenen waarfchynlyken, en gewenschten uitflag.

De Konstbewerking, die vereischt wordt is deeze, de Schaambeenderen in deeze strafwaardige Vrouwe vaneen te snyden, zonder de uitwendige deelen te schenden of onnut te maaken, veel minder de inwendige in gevaar te brengen. En door deeze vaneen zondering zulk eene ruimte aan het bekken te bezorgen, dat men, als het vereischt wierdt, in het vervolg op eene andere, het Kind veilig ter wereld brengen, en de baarende Vrouwe, zonder aan levensgevaar bloot gesteld te worden, gelukkig verlossen konde.

Allereerst heb ik de mogelykheid, en de uitkomst daar van op doode Vrouwen, met doode Eerstgeboorene kinderen, onderzocht, en alles volkoomelyk beantwoordend aan myne verwagting gevonden. Dit was echter niet genoeg, ik heb den 8 Juny 1769 de Proeve genomen op een levendig Varken, deszelfs schaambeenderen van een gefneden, en het vermaak gehad het Dier reets den 16 hersteld te zien, zonder een eenig overblyvend ongemak, nog in den gang, nog in de teeldeelen. Dit Beest is, naa wel gemest te zyn, geflacht in December daar aan volgende, en door my nauwkeurig onderzocht en gaaf bevonden: nog bezitte ik deeze schaambeenderen, welke, onder behulp van goede toezigt, verbanden enz. volmaakt aaneengegroeid, en geneezen zyn.

Maar het gene in een Beest gelukkig slaagt, zoude in

een Mensch kunnen mislukken. De groote vraag is derhalven deeze: kan men de Schaambeenderen in eene levendige Vrouwē, door dezelve van een te snyden, gemogzaam verwyden? Konnen zy geneezen? in welken tyd? en met welke overblyvende ongemakken?

Zie daar, Edelmog. Heeren! de proeve, welke ik, om het gevaar en de smerte der eisfelyke Keizerlyke Snede te ontgaan, en den doodelyken haak te vermyden, zoo vierig verlange in het werk te stellen op de Gevangene. Sterft zy onverhoopt, zy sterft zonder schande, en tot nut van het Menschdom; Geneest zy, gelyk waarfchynelyk is, zoo heeft zy nog de allergrootste redenen om de genadige behandeling van Uwe Edel Mog. omtrent haar met altoos duurende dankbaarheid te erkennen! Zy immers, die eenen schandelyken en smertelyken dood verdiend hadde, wordt alleenlyk aan het heil van duizenden opgeofferd, zonder veel smert te lyden, of het leven te verliezen.

Eene gunstige tusfchenspraak van Uwe Edelmogheden, in dit geval, zal den naam van Uwe Edelm. by de Naakoomelingschap doen in de grootste waarde blyven; Uwe Edelm. zullen aan Zyne Doorl. Hoogheid de gelegenheid verschaffen, om, door verbetering van dit voornaam deel der Heelkonst, duizenden te behouden. En de achting in het oneindige vergrooten, waar mede ik de eer hebbe onder verschuldigde eerbied my te noemen,

Edelmogende Heeren!

Uwe Edelmog. Aller Gehoorzaamste,
en Onderdaanigste Dienaar

Groningen den 18
Juny 1770.

PETRUS CAMPER.

Zyne Doorl. Hoogheid heeft, zoo als ik onderrigt ben, deeze Crimineele zaak geenzints van dien aart gevonden, dat dezelve tót de verzogte gratie gedisponeerd zoude zyn; maar zig geconformeerd met het Advys van Hun Edelmog. Waar na deeze ongelukkige in October 1770; op de gewoonelyke Gerechtplaats deezer Stad, is onthoofd. Op deeze wyze is volgens 's Lands Wetten eene wel verdiende doodstraffe nog eenigzints verzagt geoeffend, en voor deeze reize is het ons onmogelyk geweest onze bezeerte te voldoen.

Gy begrypt zeer ligt, Myn Heer! dat de grond van myne

ne voorstelling op deeze ondervinding gevestigd is; dat de Natuur ons zelve leert, door de Afzondering der Schaambeenderen, eene merkelyke verwyding en ruimte in het bekken te maaken.

HIPPOCRATES, de *Nat. Pueri* (a), heeft al geleerd, dat in de Vrouwen, die voor de eerste reize baaren, de Schaambeenderen los worden. DIEMERBROEK, heeft het zelfde in eene fraaije Verhandeling (b) betoogt. En onlangs heeft de wydberoemde Heer LOUIS (c) de Afzondering der Schaam-en Darmbeenderen zoo uitvoerig en overtuigend bewezen, dat alle verdere bewyzen als overtollig moeten gerekend worden.

Ik kan evenwel niet nalaaten om 'er myne eigene ondervinding by te voegen. Niet alleen te Amsterdam (d), maar te Groningen heb ik die loswording, en vaneen zondering der Schaambeenderen van elkanderen, en der Darmbeenderen van het Heiligbeen, den 15 April 1767, aan myne byzondere Toehoorders, de Heeren MUNNIKS, ALLARDI, DE BUSCH en VERSTER, in een Jonge, kort naa de kraam, verstorvene Vrouwe getoond; daar naa heb ik het zelfde in eene andere verstorvene Kraamvrouw in December 1767, openlyk, in myn Ontleed-school aangewezen.

Mischien kunnen deeze voorbeelden onze Wederfreevers nog niet overtuigen? Laaten zy den Waarheidlievendden MORGAGNI raadpleegen, die dezelfde loswording ondervondt in eene gestorvene Kraamvrouw, die verscheidene keeren gebaard hadde. (e) Deeze groote Man gaat verder, en stelt vraagswyze voor (f), of men deeze Loswording, om dat zy zoo dikwerf gebeurt, niet voor natuurlyk moet houden? Hy oordeelt dat deeze loswording in de Zwangernis langzaamerhand geschiedt, om dat hy dezelve in verscheidene, door Onderflaan, is gewaar geworden.

Is

(a) FOES. Tom. I. p. 247, 50. *Ex puerperis autem præcipue laborant, quæ primos partus experiuntur, eo quod doloribus non assueverint, & totum quidem corpus dolor occupat, præcipue vero Lumbos, & Coxendices, quæ ipsis diducuntur.*

(b) Lib. 9. C. 16. p. 552.

(c) *Hist. de l'Acad. de Chir.* Tom. IV. p. 63.

(d) Verhandeling voor MAURICEAU, ib. p. 7. §. 1.

(e) *De Sed. & Caus. morb.* Lib. 3. Ep. 48. §. 44. p. 242.

(f) Ib. p. 243.

Is het gezag van deezen Gryzaard niet genoeg, zoo be-
roep ik my, op dat van HARVEUS, van HUNTER, en van
HALLER (a), of wel op dat van den Baron van ZWIETEN,
onzen Landsman, die (b) zelf getuigt deeze loswording
in eene Adelyke Vrouwe, den dag naa de kraam gestor-
ven, ondervonden te hebben.

Behelpt zig dan de Natuur zelve van dit middel in mo-
gelyke baaringen, waarom zullen wy haar niet volgen? En
hoe zullen wy eene ontdekkinge doen, zoo wy het eerst
niet op doode menschen lighaamen beproeven? Hoe zul-
len wy overtuigd worden, zoo lang wy de mogelijkheid
niet op een levendig Dier, daar naa op eene ter dood ver-
oordeelde, in het werk stellen?

Om dit met eene gegronde hoope van eenen goeden
uitslag te doen, heb ik niets gespaard tot het vervaardig-
gen van werktuigen, nog kosten ontzien in het bezorgen
van doode lighaamen; ook niet tot het verkrygen van
dieren: alleen ontbreekt de groote Proef op eene leven-
dige Vrouwe, en deeze had ik niet in myne hand; en
nooit zal ik deeze handgreep en konstbewerking billy-
ken voor dat zy met voordeel, en een gelukkigen uitslag,
op eene veroordeelde gedaan is.

Men werpt tegen, dat het gevaar om de blaas te kwet-
zen groot is in eene baarende Vrouwe, voornaamelyk als
die hoog boven het schaambeen opryzende sterk opgevuld
is met pis: maar wie belet, dat niet eerst de pis ont-
last worde met een mans, en niet met een vrouwen Ca-
theter? Ik zegge opzettelyk, met een mans Catheter, om
dat men die hooger kan inbrengen, en dus gemakkeliker
slaagen.

Op het midden van het schaambeen liggen geene deel-
en, die door deeze vaneen zondering nadeel kunnen kry-
gen, of te wege brengen; het zyn trekkeragtige deelen,
kraakbeenen, en banden: in de Keizerlyke Sneede wor-
den veel edeler deelen gekwetst, en evenwel gelukt de
konstbewerking.

Hier kan geene merkelyke bloedstorting zyn, en die 'er
al is, ontlast zig naar buiten; hier kan geene darmbreuk
volgen, nog beklemming; welke de Keizerlyke Sneede
zoo dikwerf doodelyk gemaakt hebben. Om kort te zyn,
de

(a) *Elem. Physiol. Tom. VIII. p. 435.*

(b) *Comment. in BOERH. Tom. IV. p. 539. in §. 1316.*

de zenuwen zelve worden niet gekwetst, nog de spieren, want de *Clitoris* blyft geheel.

De grootste tegenwerping is die van het niet aaneen groeijen der schaambeenderen; dog ook deeze heb ik door de Proef op het Varken opgelost.

Anderen voeren te gemoet, dat 'er gevallen zyn, waar in de Keizerlyke Sneede volstrekt noodzaakelyk blyven zal, als in zeer naauwe en mismaakte bekkens, of daar groote beenige uitwasfen zyn, gelyk PINÆUS (a) zulk eene als de oorzaak des doods eener Vrouwe te Parys aarhaalt, met byvoeging, dat hy een schaambeen met een dergelyk groot uitwas aan PARÉ ten geschenk gegeven hadde; ten bewyze, dat deeze hindernissen niet zeldzaam zyn. Dog in deeze gevallen heb ik de doorsneede van het schaambeen niet voorgesteld; maar, gelyk wy zeer duidelyk bepaald hebben, in gevallen van klemminge van 's Kinds hoofd, in een natuurlyk en welgesteld bekken, daar de Heelmeester het Kind moet vernietigen tot behoud der Moeder, of de *Scitio Cesarea* doen. In welk geval de eigentlyke vragge is, of niet deeze doorsneede minder gevaarlyk is by beschouwing, en by ondervinding in het Varken?

Het zal altoos waarheid blyven, dat eene nieuwigheid zelfs kundige Mannen, en allermeest onkundigen, stoot: in myne voorstelling wordt de Natuur alleenlyk geholpen met het allerheilzaamst oogmerk om Vrouw en Kind te behouden, op de allerredelykste en waarschyneklykste wyze.

Misfchien werpt men nog tegen, dat de banden, die de beenderen van het bekken hechten, zoo sterk zyn, en het kraakbeen tusschen de schaambeenderen zoo krachtig, dat geen Kind met zyn hoofd dezelve konne doen verwyden, al persten de weën immer zoo sterk.

Dog deeze tegenwerping vervalt, terwyl PINÆUS al opgemerkt heeft, dat de banden reeds voor de verlossing vermurwd en los worden; zoo dat de vezeldraden der kraakbeenderen, even als een spons, door den toevloed der votten derwaarts door de wyze Natuur geleid, zig uitzetten, langer worden, en als wiggen de beenderen van het bekken vaneen zonderen (b).

GUILLEMEAU was, volgens het getuigenis van LOUIS (c),
me.

(a) *Op. Phys. & Anat. Lib. 2. C. 5. p. 109.*

(b) *Ib. Lib. 2. C. 6. p. 114.* (c) *Ib. p. 73.*

mede van oordeel, dat de loswording voor de baaring geschiedt. En de waarneeming van Dr. SMALLOT (a), aan Dr. SMELLIE medegedeeld, bevestigt, dat op de agtste maand der Zwangernis de schaambeenderen los wierden, en gelukkig naa de kraam weder geheellyk genazen.

Wy vraagen, waarom de papagtige en veerkrachtige stoffe, welke wy (b) reeds beweezen hebben gelykvormig te zyn aan die tusfchen de wervelen gelegen is, zig niet zoo wel kan uitzetten, als die der wervelen des nagts, wanneer deeze uitzetting ons langer doet zyn, en met zoo veel kracht de wervelen vaneen zondert, dat zy de geheele zwaarte van onzen tronk draagen des morgens, ten minften voor eenige uren lang? Te meer, daar wy uit de Koeijen leeren, dat ook de heilig- en zitbeens-banden van zelve, lang voor de baaringsweën, zig uitrekken en hol invalen; en by de Vrouwen, dat de lyfmoeders mond, en de natuurlyke deelen, door de wyze fchikking des Scheppers, van zelve zig openen, dat is door inwendige oorzaken, door den toevloed van veel flymerige stoffe, even als PINÆUS opmerkt, en niet door het Kind?

Gelyk nu, naa de verlossing, alle deeze deelen wederom van zelve inkrampen, en hunne voorige kracht verkrygen, even zoo zullen alle deeze banden de losgewordene beenderen van het bekken weder vast aan een hechten. En hier in zal men zoo wel in de natuurlyke te groote loswordingen, als in deeze door konst gemaakte, de Natuur helpen; door verbanden naamlyk en andere middelen, welke de konst opgeeft.

Men zal nu toestemmen, dat dit wel gelukken zoude, indien de loswording tusfchen de schaambeenderen alleen plaats hadde, zonder dat de darmbeenderen aan den binnenkant mede los wierden; maar tegenwerpen, dat, dit plaats hebbende, het mankgaan onvermydelyk zyn zoude, en nog andere toevallen volgen moesten.

Wy fpreken niet tegen, dat de darmbeenderen mede kunnen los worden in onze voorgestelde konstbewerking, maar dit geschiedt in de moeiljelyke baaringen van gelyken; althans PINÆUS (c) dringt hier sterk op aan, en bewyst het met een voorbeeld in eene Vrouw van 24 jaaren, welke den 10 dag, naa de verlossing, in February 1579, gehangen was.

Ook

(a) P. 87. (b) *Demonstr. Anat. Path. Lib. 2. p. 2. §. 2.*
 (c) *ib. Cap. V. VI. en VII. Lib. II. p. 107 &c.*

Ook ontkennen wy niet dat 'er eene enkele reize eene zwakheid, zelfs mankgaan, uit zoude kunnen gebooren worden: FABRICIUS *ab Aquap.* immers zegt (a) de loswording van het darmbeen in zyne eigene Vrouwe waargenoomen te hebben, en in anderen eene overblyvende zwakheid, en mankgaan.

De gevallen, welke VERDIER bybrengt van twee Vrouwen, die, naa eene moeilijke verlossing, mank gebleeven zouden zyn, bewyzen of liever overtuigen my niet volkoomen, dat de loswording der darmbeenderen de eenige oorzaak was. PARÈ brengt 'er ook voorbeelden van by; ik heb het zelf gezien in het geval door den schranderen VAN DER HAAR (b) beschreeven; dog alle die gevallen zouden op gelyke wyze door verplaatsing van stof in de melkkoorts hebben kunnen veroorzaakt zyn.

De Heer LOUIS dringt met rede aan, dat men verbanden moest uitvinden om deeze loswordingen te heelen. Indien gy met opmerking myne voorgestelde konstbewerking gelezen hebt, zult gy reeds gezien hebben, dat die door my by voorraad voorgesteld, en by het Varken gebruikt zyn.

De vraag is nu, hebben FABRICIUS of anderen hier om gedacht, of ooit zulk iets aangelegd? Ik houde my nochtans verzekerd, dat zy door deeze verbanden, uitwendig aangelegd, zeer schielyk de losgewordene schaambeenderen heelen zouden, om dat men de Vrouwen teffens op den rug kan laten liggen, en dus een voordeel bezorgen, welke, in de Proef op het Varken genoomen, geene plaats hebben konde: en evenwel gelukte die heeling.

Ouderwylen heb ik gemerkt, dat zommigen, aan wien myne voorstelling onder de hand bekend geworden was, als eene bezwaaring geopperd hebben: dat ik het geval, daar deeze bewerking in zoude noodig zyn, niet duidelyk genoeg bepaald hadde, of, om klarer te spreken, dat 'er geene gevallen zig zouden kunnen opdoen, daar men niet met de Tang van SMELLIE, of den Hefboom van ROONHUIZEN te gebruiken, zoude kunnen slaagen; en derhalven, dat de doorsnyding alleenlyk te passe zoude koomen daar eene tegenatuurlyke vernauwing van het bekken was.

Ik durf zeggen zeer wel te weeten, waar eigentlyk de
Tang

(a) *Obs. Chir. Cent. 6. Obs. 39.* en LOUIS p. 75.

(b) *Haarl. Verhand. VIII. Deel, I. Struk, p. 307.* inzonderheid p. 330 en 331.

Tang van **SMELLIE** te pasfe koopt, ik hebbe zelf, in den jaare 1752, te Londen zynde, die Plaatn getekend, welke de aanlegging der Tang duidelyk toonen. Het was myne winding die in het *profiel* te verbeelden; ook getuigt die groote Vroedmeester, in zyne Voorrede, hier in door my geholpen te zyn. Maar teffens weete ik door ondervinding, an het zelfde is my door den Heere w. HUNTER bevestigd, als wy over het gebruik der Tang spraken, dat 'er gevallen zyn, by voorbeeld, als het hoofd schuins tegens den rand van het bekken onbeweegelyk staat, en anderen, in welken de Tang geenen dienst doen kan. In dat geval liet **P. BOOM** te Amsterdam twee Vrouwen onverlost sterven, ten bewyze dat ook de Spatel van **ROONHUIZEN** hier niets uitwerken konde.

De beroemde **CHAPMAN**, die zoo kundig was in het gebruiken van den Strik, en van de Tang, met een blad op **ROONHUIZEN**'s wyze, of met de twee bladen, kan niet nalaten te zeggen (a) dat men, noch een, noch ander, gebruiken kan, dan wanneer het hoofd laag ligt. Ook getuigt **FIELDING OULD** (b), dat 'er gevallen zyn daar de Forceps van geen nut is.

VAN DEVENTER (c), zoo afkeerig van werktuigen, verklaart van gelyken, dat men, in zwaare klemmingen, naa alle middelen vergeefs in het werk gesteld te hebben tot behoudenis der Vrouwe, het Kind als dood genoodzaakt is te handelen, en af te haalen. Hy beveelt, dat men het hoofd door een niet al te scherp instrument zal doorsteecken, en de herfenen 'er uit haalen en ledigen (d). Hy zegt wel zeer uitdrukkelyk (e), dat men om de Moeder te bebouden het Kind in het voorgestelde geval, het zy dood, of levendig, als een dood Kind zal bandelen.

Maar ook dit kan zomwylen weinig baaten; het gebeurt immers, dat men, naa het geheele hoofd geledigd, en de opperhoofds-beenderen voorzigtig uit gebragt te hebben, het lighaam en aangezigt niet verroeren kan, dan met ongelooofelyke moeite, welke dikwyls aan de Vrouwe zulke zwaare kneuzingen verwekt, dat 'er de dood op volgt.

Niemand, dan de wel eer beroemde **P. DE WIND** (f), heeft openhartigheid genoeg gehad, dit openlyk te getuigen.

Alle

(a) *Treatise on Midwifery*, p. 17. (b) P. 157.

(c) *Appendix* p. 414. Edit. 1746.

(d) *ib.* p. 415. (e) *ib.* p. 417.

(f) *Geklemd hoofd gered*, p. 8.

Alle deeze ontmoetingen hebben plaats gehad by doode zoo wel als by levendige Kinderen, enz. waaruit blykt dat men in gevallen, daar het bekken wel gesteld en wyd is, zulke zwaare klemmingen ontmoeten kan, die of de opening van het hoofd, of den haak, of de Keizerlyke Sneede vereischen, of den dood van Moeder en Kind naa zig sleepen.

Ik bekenne, men kan zomwylen de hoofden, schoon groot, door ze te vatten met de Tang, en langzaamerhand voort te haalen, zoodanig vormen en verlengen, dat zy door het bekken geraaken: dog dit is niet altyd mogelijk. Want in veele gevallen kan men de Tang niet om het hoofd brengen; en met den Hefboom, of een blad, kan men zomtyds het hoofd niet beweegen, ik laat staan verplaatfen, hoe dan? Niets anders blyft 'er over, dan of de Moeder te openen, of het Kind met den haak te haalen, of myne voorstelling als een middelweg aan te neemen, en goed te keuren?

Want te handelen gelyk LA MOTTE leert, en zoo lang te wagten, tot het Kind dood is, eer men den haak gebruikt, is, of alles ontschiet my, even zeker den dood te wege te brengen, als of men den haak 'er terstond insloeg.

Veelen zeggen, zy hebben nooit een haak gebruikt, dan wanneer het Kind dood was, dit is wel zeer prysfelyk; maar is geen bewys tegen onze stelling. De vraage is, hoe weet men altoos met zekerheid, dat het Kind dood is? LA MOTTE getuigt, dat hy, tweemaal, het ongeluk getroffen heeft, van een Kindshoofd te openen, en te verlossen, welk naa de verlossing nog tekens van leven gaf; niettegenstaande het eene Kind in 30 uren geene tekens van leven gegeeven hadde, en hy tot meerder zekerheid zynen medebroeder ROSIER 'er by geroepen hadde, die even als hy oordeelde dat het waarlyk dood was.

In het tweede geval, was de stank, wegens het koude vuur aan de moederlyke deelen, zoo groot, dat alles den dood van het Kind verzekerde. Hy opende het hoofd, verlostte het Kind, 't welk nog zoo lang leefde, dat het den H. Doop ontfangen konde! Stank is derhalven mede geen zeker teken van dood, te minder, dewyl die, volgens het getuigen van VAN ZWIETEN (a) van bedorven bloed kan ontstaan, of wel, gelyk MAURICEAU (b) aanmerkt, de Moeder

(a) Tom. IV. p. 558.

(b) *Malad. des F. Grasset*, Tom. I. Liv. 2. ch. 12. p. 277.

der kan van Tweelingen zwanger zyn, waar van de een, dood zynde, den flank geeft, terwyl de ander nog leeft.

Het groote stuk, daar het alleen op aan komt, is, te weeten, of het Kind dood is, als het met het hoofd in de geboorte staat? VAN DEVENTER, een Man van zulk eene groote ondervinding, en ontzach by alle Natien, zegt (a) openlyk, dat dit zeer onzeker en geheel en al twyfelagtig is: ook schroomt hy niet dit met een voorbeeld te bevestigen. Hy verlost eens, en behandelde vry ruuw, een Kind, 't welke hy, om dat het zig in 48 uren niet bewoogen hadde, dood schatte, met den Strik; dit Kind echter verraste hem met zyn gefchreeuw, als het gebooren was, en stierf eenige dagen daar naa aan de indrukkingen, die hy aan het hoofd veroorzaakt hadde (b).

Ik gaa opzettelyk gevallen voorby van anderen. Het getuigen van Mannen, die zoo groot eene ondervinding, deugd en Godsvrugt hadden is genoeg om ons te overreeden, dat 'er gevallen zyn, waar in de kundigsten gedwaald hebben, en nog dwaalen kunnen.

Myne voorstelling zal derhalven dan wel te pasfe koomen, wanneer het hoofd onbeweegelyk staat, offchoon het bekken natuurlyk gesteld is, en men niet volstrekt zeker is van den dood van het Kind.

Waarfchynelyk komt zy nog in andere omstandigheden te pasfe, als een middelmatig naauw bekken, als de Vrouwe mismaakt is, enz. FIELDING OULD, by voorbeeld (a), zoude het Kindshoofd van den romp niet hebben afgedraaid wanneer hy de schaambeenderen had vaneen gezonderd, en dergelyken meer.

Behalven de aanmerkingen, door zommige Geneesheeren gemaakt, en thans, myns oordeels, genoegzaam opgelost, zyn 'er eenige door Rechtsgeleerden voorgesteld; onder anderen: of wel een Vorst het recht van Pardon, zelfs onbepaald, hebbende, een pardon of kwyttschelding op voorwaarde geeven kan?

Ik antwoorde hier op van neen, om dat het eene volstreckte tegenstrydigheid in zig bevatten zoude; genade immers of kwyttschelding is ondeelbaar, en laet in het stuk van leven of dood geene trappen toe. Dog in dien zin heb ik myne voorstelling niet aan den Hove van Justitie gedaan, veel minder de toestemming daar over van zyne Doorl. Hoogheid gevegd.

Myn

(a) Cap. 52. p. 224.

(b) P. 225. ib.

Myn begrip omtrent dit stuk was dit, dat een Vorst, het recht van kwytſchelding omtrent doodſtraffe hebbende, de Sententie konde laten voortgaan, en haaren loop houden: maar dat hy, eer dezelve uitgevoerd wierdt, om een dienst aan het menſchelyk geſlacht te doen, dulden en beveelen kon, dat men het ondergaan van eene Proef-operatie aan de Veroordeelde ter keuze voorſtelde, met dit beding, dat zy, het leven behoudende, volkoomene kwytſcheldinge zoude hebben.

In dit geval is de kwytſchelding niet voorwaardelyk; want de keuze wordt gelaaten aan de Veroordeelde, welke opkoomende, en het leven behoudende, niet uit hoofde van genade aan haar beweezen, maar uit hoofde van haare toetſemming tot het ondergaan der Proeve, gepardonneerd wordt: in welk geval de kwytſchelding eene Prys en belooning is voor haare onderwerping, en geene genade.

Op die wyze is FRANC. ARCHIER te Parys, en zyn zes Ingeënten te Londen gepardonneerd geworden.

Het ſchynt ook dat zyn Doorl. Hoogh. in myne voorſtelling als voorſtelling geene ongerymdheid gevonden heeft: want zyne Doorl. Hoogh. heeft in hoogſtdezelven Brief het volgende gelieven te laten invloeijen: „ Betreffende de Memorie van den *Medicina Prof.* CAMPER, relatief tot de voorn. gevangene by UEd. Mog. miſſive gevoegd, moeten wy ten uiterſten loueren den pryswaardigen yver van gemelden Profesfor omtrent eene onderneeming, welke hy vermeent tot nutte van het menſchdom te kunnen ſtrekken; dan by ons gelet zynde op den ſtaat waar in de zaak van de gevangene door het by den Procureur Gener. geintenteert, en by UEd. Mog. geadmitteert appel van het Doodvonnis ter eerſter instantie althans, gebragt is, hebben wy, zoo uit dien hoofde, als om andere redenen, geoordeeld het onderwerp van die Memorie tot geen object van onze deliberatien te moeten maaken, enz. ”

Zie daar, myn Heer! het geheele geval in alle zyne omſtandigheden! De redenen, welke my bewoogen hebben om deeze voorſtelling te doen, en die ik in het breede gemeend hebbe hier te moeten byvoegen, zullen UEd. en alle onzydige Leezers, ligt in ſtaat ſtellen om de tegenwerpingen, die met zoo veel drift en onbeſcheidenheid van zommigen gedaan zyn, op te loſfen, en de we-

zen-

zenlykheid van deeze heilzaame proeven, gelyk ook myn oogmerk, te billyken.

Om voor te koomen dat Gy niet aan een ieder afzonderlyk deeze oplosfingen zoudt verplicht zyn te geeven, heb ik deezen Brief UEd., gedrukt, doen toekoomen. Ontfang hem gunftig, en als een bewys van myne achting: ontfang teffens myne dankerkentenis voor het deel 't welk Gy wel hebt gelieven te neemen in mynen goeden naam.

Nimmer konde dien met meer kracht beschermd worden dan dooreen Man van uwe verdienften; nimmer met meerder yver, dan door UEd. die nooit uwe betrekking op my als uwen Meester verlooren hebt. Gaa voort Eer te doen aan uwe Geboortestad, en aan den roem, welken Gy met uwe geleerde fchriften met zoo veel recht verworven hebt!

Ik noeme my met de zuiverfte achting,

Myft Heer!

UEd. zeer Gehootzaamen Dienaar

Groningen den 21
Juny 1771.

PETRUS CAMPER.

